

UDC 82

XIA YAN. THE FASCIST BACILLUS¹

O. Vorobei

PhD (Literature), Assistant Lecturer

Institute of Philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

14, Taras Shevchenko boulevard, Kyiv, 01601, Ukraine

oe7jia@gmail.com

The oeuvre of Xia Yan (夏衍, 1900–1995), a Chinese playwright, writer, journalist, screenwriter and stage director, had a significant impact on history of modern Chinese drama: his unique type of dramatic art marked a new stage in the development of Chinese drama. Xia Yan is often called “a peer of the XXth century”, who travelled a peculiar life and creative journey. The themes of the works by Xia Yan always met the public needs: the author used to keep in touch both with intellectuals and ordinary people. He was cognizant of the Chinese outlook and public sentiments; thus, his dramas usually rendered his vision of the causes of the socio-economic crises, and his characters transmitted potential solutions to the problems. “The Fascist Bacillus” by Xia Yan discusses the spread of the idea of fascism in the world, which was relevant in the early ‘40s. The playwright describes the life of a bacteriologist who consciously lives a sheltered life and strives to be engaged in research. Consequently, over ten years, he was escaping from war by constantly changing a place of residence and attempting to separate science from politics. As a result, the scientist found himself in occupied Hong Kong, in which Japanese looters barged into his house and killed each other during the reckless arbitrariness and under the influence of uncontrolled aggression. Having suffered the severe trauma of losing a loved one, Professor Yu realized that it is impossible to hide from the fascist bacillus, which has spread to almost all countries, it must be resolutely fought.

Although Xia Yan’s play demonstrates an out-of-the-box solution of relations between science and politics in the middle of the XXth century, it hasn’t lost its imagery, strength and relevance. Therefore, the spiritual decline of Professor Yu’s friend, Zhao Antao, reminds a modern reader that even adherence to subjectively correct ideological principles will never guarantee the preservation of moral virtues.

¹ Переклад з кит. О. Воробей.

“The Fascist Bacillus” is a play about the relations between politics and science in which the playwright leads a reader to the obviously disappointing idea that science will never be ideologically independent and serve its higher purposes – it will be constantly dependent on public opinion and political perturbations. Xia Yan was confident that scientific advances would be able to bring undeniable benefits to humanity only if scientists are politically aware and, at the same time, non-partisan.

Keywords: drama, Xia Yan, politics, science, interrelation.

СЯ ЯНЬ. БАЦИЛИ ФАШИЗМУ

О. С. Воробей

Творчість китайського драматурга, письменника, журналіста, сценариста та режисера Ся Яня (夏衍, 1900–1995) значно вплинула на історію сучасної китайської драми: його унікальний тип драматичного мистецтва знаменував новий етап у розвитку китайської драматичної літератури. Ся Яня часто називають «однolitок XX століття», що пройшов унікальний життєвий та творчий шлях. Тематика творів Ся Яня завжди відповідала потребам суспільства: автор постійно підтримував зв'язок як із представниками інтелігенції, так і з простим народом. Він завжди добре розумів світовідчуття китайців та настрої суспільства, тому часто в п'єсах подавав власне бачення причин соціально-економічних криз, а в уста своїх персонажів укладав можливі варіанти вирішення цих проблем. П'єса Ся Яня «Бацили фашизму» розкриває тематику поширення ідей фашизму у світі, яка була актуальною на початку 40-х років XX ст. Драматург змальовує життя вченого-бактеріолога, який свідомо усамітнюється від навколишньої дійсності, прагне займатися лише науковими дослідженнями. Отже, протягом десяти років він тікає від війни, постійно змінюючи місце проживання і намагаючись відмежувати науку від політики. Зрештою вчений опиняється в окупованому Гонконзі, де японські мародери вриваються в його будинок і під час нестримного свавілля та у стані неконтрольованої агресії вбивають друга. Перенісши важку травму втрати близької людини, професор Юй усвідомлює, що від фашистської чуми, яка поширилась майже всіма країнами, уже не сховатися, а з нею необхідно рішуче боротися.

Хоча в п'єсі «Бацили фашизму» Ся Янь демонструє готове рішення взаємин між наукою і політикою середини XX ст., однак п'єса жодною мірою не втратила своєї образності, насиченості й актуальності. Духовна деградація друга професора Юй – Чжао Аньтао – слугує нагадуванням сучасному читачеві про те, що навіть дотримання суб'єктивно правильних ідеологічних принципів ніколи не стане гарантом збереження моральних чеснот.

«Бацили фашизму» – п'єса про взаємовідносини політики та науки, в якій драматург підводить читача до очевидної невтішної думки про те, що наука ніколи не зможе залишатися ідеологічно незалежною і служити своїм вищим цілям, вона постійно перебуватиме в залежності від громадської думки та політичних пертурбацій. Ся Янь упевнений, що наукові досягнення зможуть принести беззаперечну користь людству тільки тоді, коли вчені будуть політично обізнані, але водночас і політично незаангажовані.

Ключові слова: драма, Ся Янь, політика, наука, взаємозв'язок.

Ся Янь
БАЦИЛИ ФАШИЗМУ²
(п'єса у п'яти діях)

Дійові особи

Юй Шифу – доктор медицини.
Шицзуку – його дружина.
Суміко (Шоучжень) – його донька.
Чжао Аньтао – друг та землянин Юй Шифу.
Цінь Чжен'ї – друг та землянин Юй Шифу.
Молочник.
Сусідка.
Цянь Цінсянь (Люсі) – дружина Чжао Аньтао.
Цянь Юй – молодший брат Цянь Цінсян.
Сюй А'фа – водій.
Матінка Чжан – служниця.
Дженні Ма – дівчина Цянь Юя.
Директор Цзінь
Пан Є
А Чао
А Мей – служниця.
Японський солдат один, два, три.

Час:

З осені 1931 до весни 1942.

Місце:

Токіо, Шанхай, Гонконг, Гуйлінь.

ДІЯ 3

Вересень 1941 року. Чотири роки після другої дії, чудовий вечір погожої осені, однак на півдні й зараз спекотно, як улітку.

Гонконг!

П'ятирічна війна спротиву японській агресії лише пришвидшила розвиток цього чарівного острівця. Утім і третій рік Другої світової війни також не зміг порушити мирний обрис цих «Східних Мальдів». Гонконг став чи не єдиним містом процвітання на узбережжі Китаю. Мир, спокій і прекрасне забезпечення. Це розлогі для авантюристів і рай для підприємців. Однак водночас це і своєрідний міст сполучення між Китаєм, що й досі веде війну з Японією, та сотнями тисяч китайців за кордоном.

Коулун³, номер на третьому поверсі одного зі значних західних готелів, умебльований розкішно та естетично вишукано. Вітальня, праворуч вхід, ліворуч – двері до іншої кімнати (вбиральня), які зазвичай замкнуті, прямо по

²Перекладено за виданням 上海屋檐下; 法西斯细菌 / 夏衍著 北京: 人民文学出版社, 2007. 9

³Напівострівна частина міської зони Гонконгу (тут і далі примітки перекладачки).

центру розташовані скляні двері, за якими видніється досить широкий балкон. Звідси можна побачити дахи будинків на піщаному узбережжі, хвилі лазурового моря, блакитне небо, по якому неспішно пливуть білі хмаринки, і інколи навіть можна розгледіти, як десь удалині, на протилежному березі, вимальовуються контури гір та силует Шанхаю. Ліворуч від балкону за порт'єрою розташована ще одна кімната – спальня, умеблювання якої ледь-ледь можна роздивитися.

Коли завіса піднімається, Чжао Аньтао безтурботно лежить на дивані, палячи цигарку, читає сьогоднішню газету. Хоча він ще більше постарішав, однак одяг у нього багатий, а на обличчі грає здоровий рум'янець. Одягнений у чисто-білу форму слуга ставить перед ним кухоль темного пива і, прибравши на столі порожні пляшки, збирається йти.

Чжао Аньтао. *(спокійно продовжуючи читати газету, не відводячи очей від статті)* Машину вже подали чи ні?

Слуга. Уже подали, п'ятнадцять хвилин тому.

Чжао Аньтао. *(не відриваючи погляду від газети, робить ковток пива)* Навідайся до пана Цзіня в номер на третьому поверсі, якщо в нього немає гостей, то запроси його до нас.

Слуга. Добре *(шанобливо робить два кроки назад, спускається)*.

За дві-три секунди на столі дзвонить телефон.

Чжао Аньтао. *(ледачо піднімається й бере слухавку)* Hallo, Ye. (Алло, так) *(роздратовано)* You mistake! (Ви помилилися!) Гм-м, you want Jennie Ma? (Вам потрібна Дженні Ма?) Вони пішли на пляж. Як Ваше прізвище? *(здається, що співрозмовник уже поклав слухавку, Чжао Аньтао також кладе слухавку, подумавши й нічого не зрозумівши, робить іще один ковток пива, зручно лягає на диван, витягує ноги, відпочиває)*.

Якраз у цей час, не постукавши у двері, заходить Цянь Юй із маленькою пляжною плетеною сумкою, чим трохи дивує Чжао Аньтао.

Цянь Юю вже 21, він став освіченим, інтелігентним молодим музикантом. Удягнений у гарний та якісний літній одяг.

Чжао Аньтао. Уже повернулися.

Цянь Юй. *(стоїть біля входу)* Ага. *(дивиться назад)* На що ти там дивишся?

Голос Дженні: «Зачекай трохи».

Дженні підходить до входу і, лише провівши щось очима, заходить до кімнати. Вона – дівчина двадцяти трьох-чотирьох літ з Гонконгу, розкішно вдягнена та нафарбована, волосся спадає на плечі.

Дженні. Ох, щойно..... (хоче продовжити, але її перебиває Чжао Аньтао)

Чжао Аньтао. О, пані Ма, Вам щойно телефонували.

Дженні. (посміхаючись) Хто?

Чжао Аньтао. Він не сказав..... Говорили менше хвилини.

Дженні. Нічого страшного.

Чжао Аньтао. А де всі? Вас лише двоє?

Цянь Юй. Ми не поїхали на Замкову гору⁴.

Чжао Аньтао. Погода зіпсувалася, можливо, піде дощ.

Цянь Юй. Давай швидше повертатися, нам треба там бути не пізніше п'ятої.

Дженні. (радісно до Цянь Юя) Я щойно бачила..... Mimi Lau.....

Цянь Юй. Кого?

Дженні. Mimi Lau, ти що, не знаєш Красуню Лю?

Цянь Юй. І що там такого красивого?

Дженні. Я б сказала навпаки, але її ім'я щодня на шпальтах газет. Позавчора у «Щоденному Сіндао» ще й надрукували її фотографію – під час відкриття вчорашнього судового засідання, людей біля воріт суду було повнісінько.

Цянь Юй. (говорить на ходу) Ти ходила дивитися?

Дженні. О, багато хто не міг просунутися всередину!

Цянь Юй. (вибравши зручне місце, сідає) Ви, гонконгські дівчата, такі норовливі. Скопом збіглися подивитися на звичайну дівчину, ну на що там дивитися! Це все через надмірну допитливість.

Дженні. (звівши брови) Ой, а ти не допитливий? Учора я купила квитки на концерт, хотіла тебе запросити, а ти потягнув мене дивитися якогось «Професора Мамлока»⁵, і це не допитливість? Іти на якусь там театральну зірку, нудно до болю, я на середині десь уже й заснула. Ще будеш мені тут говорити, абсолютно нецікаво.

Цянь Юй. Що? Нецікаво? Та п'еса – надзвичайно цікава! (піднімається, щоб натиснути на дзвінок, повертає голову до Чжао Аньтао) Я зголоднів. (знову до Дженні) Так чому нецікава? Коли вони гратимуть наступного разу, я обов'язкового візьму із собою старого доктора (заходить слуга, шанобливо стоїть осторонь).

Цянь Юй. Ти що будеш?

Дженні. Як завжди.

Цянь Юй. (на поганому кантонському діалекті) Дві склянки чаю з лимоном і два hohdoh (хот-доги). (до Чжао Аньтао) Будете?

Чжао Аньтао, піднявши келих пива, дивиться на нього, посміхаючись.

Слуга. (наблизившись до Чжао Аньтао) Пан Цзінь із 361 номера вдома, сказав, що незабаром прийде.

Чжао Аньтао киває, хитко стає, поглянувши на двох молодих людей, заходить до спальні. Слуга виходить.

⁴Гора заввишки 583 м у західній частині Нових територій Гонконгу.

⁵Антифашистська п'еса німецького драматурга Фрідріха Вульфа (1888-1953), написана у 1933 році.

Дженні. *(глузливо посміхаючись, виправляє його кантонський діалект)* Hoddok, a ne hohdoh. *(продовжуючи попередню розмову)* Старий доктор.....
Це хто?

Цянь Юй. Пан Юй, хто ж іще. Цю виставу він обов'язково має подивитися.

Дженні. Ха, отой Юй – старий доктор *(сміється)*.

Цянь Юй. Чого смієшся?

Дженні. Дивно, ця людина, щойно її бачу, одразу хочеться сміятися.

Цянь Юй. *(немов вичитує її)* Ага, ось він прийде – тобі буде на до жартів!
Минулого разу він із тобою говорив, ти весь час сміялася, і чого сміялася?

Дженні. Сміялася? Його педантичні рухи та постава виглядають дуже смішними, особливо в західному костюмі.

Цянь Юй. О, не треба на нього дивитися спогорда, він науковець, його ім'я відоме в медичних колах усього світу. Торік він написав монографію, так один англійський королівський журнал медицини її опублікував.

Дженні. *(все ще зневажливо)* Ой, щось це непомітно.

Слуга приносить чай.

Цянь Юй. *(роблячи вигляд, наче розуміє всі правила етикету, наливає Дженні чай, кладе цукор)* One (один), two (два)?

Дженні. *(показує три пальці)* Three (три). Сьогодні має бути трохи солодше. *(грайливо посміхаючись, кидає погляд у бік спальні)* M-m.

Цянь Юй. *(пришелепкуватю)* Чому?

Дженні. *(полонячи поглядом)* Не будь дурником. *(раптом щось згадавши)* Добре? Давай ми з тобою десь завіємося, не будемо тут обідати, як тобі?

Цянь Юй. Завіємося? Куди?

Дженні. *(говорить повільно, ніжно та солодко)* Сьогодні який день тижня? Невже ти не обіцяв мені приватний концерт у Rose room (розарії)?

Цянь Юй. Ой, ні, сьогодні треба бути на парах. Після того, як приїхала сестра з чоловіком, я вже не був три вечори поспіль, учитель сваритиме мене й називатиме ледачим. А вдень? Веди їх туди, веди їх сюди, часу на репетиції взагалі немає, а руки починають відвикати.

Дженні. *(прикидаючись розгніваною, повела плечем)* Тоді я візьму й піду, абсолютно не зважаючи на тебе.

Цянь Юй. *(догідливо)* Ох, то це виходить, що наступного разу не.....

Дженні. *(навмисно розвернулася, не зважає на нього)* Я й сама можу піти, а тебе залишу тут слухати лекції того підстаркуватого доктора. Соромно має бути, двадцять із гаком років, а як побачив сестричку, все – граєш зі мною в ката-мишку.

Стук у двері.

Цянь Юй. О, це вони прийшли *(відсувається трохи)*.

Слуга відчиняє двері. Заходить угодований, гладкий директор Цзінь і порський молодий пан Є.

Пан Є. (заходить до кімнати, кричить) Друже Чжао, агов! (злегка махає рукою двом молодим людям, крадькома позирнувши на Дженні)

Чжао Аньтао виходить із внутрішніх покоїв.

Чжао Аньтао. О, директору Цзінь, а ще й наш юний пан Є, прошу, заходьте, сідайте. (до Цянь Юя) Вибачте, чи не могли б ви посидіти у спальні?

Цянь Юй киває, слуга бере тацю із чаєм та закусками, заходять до спальні.

Пан Є. (з напускною ввічливістю тисне руку Чжао Аньтао) Усе гаразд? А де дружина? По магазинах?

Чжао Аньтао. Ага, скоро прийде, будете чай? Директору Цзінь?

Директор Цзінь. Ой ні, дякую, дякую.

Пан Є. (дістає цигарку і, поклавши її на верхню губу, говорить) А Чао приходив чи ні?

Чжао Аньтао. Та ні, можливо, пізніше, але ще не певне.

Директор Цзінь кидає панові Є погляд, повний розчарування.

Чжао Аньтао. Він вам потрібен? (сміється) Знову когось не вистачає, трьом гравцям завжди бракує ще одного.

Пан Є. Та ні, ми сьогодні стосовно однієї напрочуд пристойної, але ніяк не розв'язуваної справи.

Чжао Аньтао. (тягне його за руку присісти) Так що вас так турбує, що ж це за така надзвичайна справа?

Пан Є. (не відповівши йому, повністю звертається до директора Цзіня) Я ще раніше казав, я не міг помилитися, він стовідсотково навмисно оминає нас десятою дорогою. (повернувшись до Чжао Аньтао) Дзвонили йому додому, у контору, усі кажуть, що він поїхав сюди, але дочекали його тут пів дня, а він і ні гу-гу.

Чжао Аньтао. Так що там за нагальна справа?

Пан Є. І це не про сорок іномарок, про які ми говорили минулого разу, про це ми ще позавчора домовилися, хоча на контракті бракує одного підпису. Отак, щойно змінилася ситуація, так він одразу почав дивитися скрива й казати: «Я з тобою ні про що не домовлявся, а товар уже давно розпроданий». Знову його доганяй, а він усе бігає – і зараз носа не показує.

Директор Цзінь. Гей, друже Чжао, допоможи нашому Є, поступися йому частиною, це зекономить йому на поїзді до Рангуну⁶.

Чжао Аньтао. (сміється) А в мене..... А де в мене товар? Я й сам хотів пошукати..... А в Рангуні є товар?

Пан Є. (передбачливо) Ні, що й казати! Останні новини в містера Чжао з'являються набагато швидше, ніж у нас. (лукаво посміхаючись) Вітаю, вітаю! Цього разу Ви просто влучили в десятку, накладна на сотню «Доджів» уже лежить під Вашою подушкою, можете спокійно спати, банкноти так і сипляться на Вас просто з неба!

⁶Місто Янгон, до 1989 року – Рангун, столиця М'янми.

Чжао Аньтао. Ох, ну що це за розмови..... Звідки ж я.....

Пан Є. *(не зважаючи на нього)* Але, містере Чжао, треба хутенько-хутенько відправляти вантаж, новини в повітрі літають недобрі. Боюсь, Японія з Англією можуть усерйоз розв'язати війну.

Чжао Аньтао. Є якісь новини?

Пан Є. А Ви запитайте в директора Цзіня.

Чжао Аньтао. Ви справді думаєте, що Японія розв'яже війну?

Директор Цзінь. *(шепоче на вухо з дуже втаємниченим виразом обличчя)* Не обманюю тебе, все абсолютно достовірно.

Чжао Аньтао. Та не може бути. Якщо Японія почне щось у Аннамі⁷, ймовірно, втрутяться США, тоді неможливо, щоб цілий Тихий океан.....

Директор Цзінь. Саме так усе й буде, а тому чим швидше, тим краще, якщо затягнеш, можеш зазнати збитків.....

Чжао Аньтао. *(обдумуючи)* Я не вірю, що справді щось буде, максимум – це зроблять вигляд, пограють на публіку і все. У політиці я теж тямлю трошки.....

Пан Є. *(перебиває його)* Ну звісно, якщо чесно, то ніхто з бізнесменів не вірить, що справді щось трапиться. Проблема в тому, що ми перебуваємо в підвищеному стані, і в цій непевній ситуації треба якось вести торгівлю..... Чи не так?

Директор Цзінь. Ходімо, пошукаємо на Бідахані⁸.....

Чжао Аньтао. Не поспішайте, не поспішайте, давайте тут посидимо, поговоримо.....

*Коли двоє гостей піднялися і вже зібралися йти,
почувся легенький стукіт у двері.*

Повернулися Цянь Ціньсянь, Цінь Чжен'ї та Шицзуку. Шицзуку 31 рік, удягнена у якісне, але просте ціпао, вона вже повністю виглядає як китаянка середніх літ, на обличчі простежуються ледь помітні сліди останніх років скрути та втоми. Цянь Ціньсянь теж немало постаріла, але говірка, як і раніше, здається, може переговорити кого завгодно і про що завгодно. Лише Цянь Ціньсянь удягнена ще вишуканіше та яскравіше, аніж у попередній дії: розкішні аксесуари (сережки, брошка, діамантова каблучка, золотий браслет і годинник) яскраво свідчать про рівень її життя та смак.

Пан Є і директор Цзінь неквапливо махають їм рукою.

Цянь Ціньсянь. Прекрасно, усі тут.

Чжао Аньтао. А що, Шифу не прийшов?

Шицзуку. Пізніше прийде, пішов забрати Шоучжень.

Цянь Ціньсянь. О, він чудовий батько. *(звертається до Шицзуку, яка розглядає пишне убранство готельного номера)* Сідайте. *(повернувшись, бачить, що пан Є та директор Цзінь збираються вже піти)* Як це, збираєтеся вже покинути нас?

⁷ Область, яка займала найвужчу центральну частину сучасної республіки В'єтнам у період французької колонізації Індокитаю 1874-1949 рр. Назву вживали переважно у європейській (насамперед французькій) колоніальній літературі. Сучасна в'єтнамська назва території центрального В'єтнаму – Чунгбо.

⁸ Одна із центральних вулиць Гонконгу.

Пан Є. Ні, ні, але в нас іще термінова справа. Пані Чжао, сьогодні ввечері є вільний час? Ви ж наче воліли взяти реванш? Ми будемо у 361 номері, там дуже зручно. Гаразд (*до Чжао Аньтао*), якщо об'явиться А Чао, поговори з ним, скажи, що ми чекаємо на нього. Не має значення вже, продасть він чи ні, нам завжди є про що поговорити.....

Чжао Аньтао. Добре, я з ним поговорю.

Директор Цзінь. На все добре, до побачення.

Цянь Ціньсянь витягує цигарку, яку Чжао Аньтао підпалює їй запальничкою.

Цянь Ціньсянь. (*прилягає на дивані*) Чого це молодший Є такий знервований?

Чжао Аньтао. І зауваж, навіть не через ті декілька десятків іномарок.

Цянь Ціньсянь. Хм-м, хто в наш час наважиться щось збути з рук?

Шицзуку. (*зацікавлено*) Що зробити?

Чжао Аньтао. (*посміхнувшись*) Той сухоребрый – такий самий, як ми, займається потрохи автомобільним бізнесом; а той товстун на прізвище Цзінь, можна сказати, розживається на біді нації (*пальцем малює на столі два ієрогліфи*) Він займається ось цим.....

Шицзуку. (*здивовано*) А це не злочин?

Чжао Аньтао. Звичайно ж. Основа будь-якого бізнесу – збагатитися. Тямущі в кулуарних іграх люди кажуть: «Десять разів заробиш, стільки ж разів погориш. Звісно, будуть траплятися невдачі, але ж і вони не вічні. Прогориш дев'ять разів, потім вторгуєш беззбитково, прогориш іще вісім разів – отримаєш стовідсотковий прибуток, але жодного разу не прогоріти – це неможливо!».....

У кімнату заходять Цянь Юй та Дженні.

Цянь Юй. Ті двоє вже пішли?

Цянь Ціньсянь. (*дещо перебільшено*) О, у мене серце ледь не вистрибнуло з грудей! Ви раніше повернулися? Ходили плавати? Куди?

Цянь Юй. На одинадцятій. (*до Шицзуку*) Пан Юй іще не прийшов?

Шицзуку. Скоро прийде.

Цянь Ціньсянь. (*поправляючи зачіску*) А непогано тут у Гонконгу.

Цінь Чжен'ї. Так, той, хто приїхав до Гонконгу, ніколи не захоче їхати деінде. Це місце, де хочеться залишитися назавжди. Пані Юй, Бухта Відсічі неперевершена, чи не так?

Шицзуку. (*хитає головою*) Не можу сказати, я не була там.

Цінь Чжен'ї. Так це ж нечувано! Прожити в Гонконгу декілька років і не побувати в Бухті Відсічі, не сходити на Замкову гору.

Шицзуку. Навіть не починайте, я все одно не повірю, що навіть сама імператриця навідувалася сюди щонайменше два-три рази на рік.

Цянь Ціньсянь. Пані Юй, щось перекусите? Я голодна просто вкрай.

Шицзуку. Ні, я не голодна.

Цінь Чжен'ї. Так, морські купання чудово сприяють травленню.

Цянь Цінсянь. (вона зазвичай не втручається в чужі розмови, а намагається взяти ініціативу у свої руки) О, міс Ма, як справи? Ви, напевно, плаваєте напрочуд чудово.

Дженні. (кокетливо посміхаючись) Плаваю не дуже, лише вчуся.

Цянь Цінсянь. (повернувши голову, знову міняє тему розмови) О, так, а ти вже телефонував у Рангун?

Чжао Аньтао. Немає про що турбуватися, сьогодні субота.

Цянь Цінсянь. Ну що ти за людина така! Цілий день нікуди не виходив, що ж ти робив цілесенький день удома?! Завтра зранку, не гаючи часу, зателефонуй їм, не забудь тільки. (пауза, командним голосом) Зателефонуєш мені.....

Чжао Аньтао. Куди?

Цянь Цінсянь. У клуб, не хочу сьогодні йти на той вечір китайської скрипки, я просто виснажена.

Чжао Аньтао. Номер..... (витягуючи записничок).

Цінь Чжен'ї. Давай я тобі зателефоную. (підходить до телефону) Але ж, Люсі, тобі треба співати вище, а на наступному тижні вже генеральна репетиція (як тільки хоче набрати номер, телефон дзвонить, бере слухавку) Алло, хеллоу, кого? Так, мг-м? А-а-а, директор Цзінь, я, що? Я Цінь, так, зачекайте. (до Чжао Аньтао) Це пан Цзінь.

Чжао Аньтао. (мляво) Скажи йому, що А Чао ще не приходив.

Цінь Чжен'ї. Алло, він каже, що А Чао ще не було. Що? В іншій справі? (до Чжао Аньтао) Він каже, що в нього інша справа.

Цянь Цінсянь. (зиркнувши на Чжао Аньтао, підходить до слухавки) Алло, директоре Цзінь? (сміється) Так, хм, хто? Який саме? Начальник Лі? Чи інший Лі? Який Лі? Хм? (прикриває слухавку рукою, повертає голову) Таки правда: на світі немає більшого страху, аніж говорити з гуандунцем на гуаньхуа⁹. (у слухавку) Ага, з «Арнольд трейдинг», начальник Лі? Де?..... Хм-м, унізу в барі? Добре, зараз неодмінно прийдемо, гаразд. (кладає слухавку) Спускайся поговори з ним.

Чжао Аньтао. Вони там разом з Є, путньої розмови не вийде.

Цянь Цінсянь. Так що, не можна його відвести деінде й поговорити? (збирається сама спуститися).

Чжао Аньтао. (навіть не поворухнувшись) Тож скоро наче й Шифу має прийти?

Цянь Цінсянь. А це до чого? Ми всі давно один одного знаємо. (до Цянь Юя) Як тільки прийде пан Юй, одразу поклич нас.

Чжао Аньтао. (нічого не вдіявши, бере верхній одяг, іде слідом за дружиною) Я ненавиджу цю шайку.

Цянь Цінсянь. Якщо вже займаєшся торгівлею, то тримай при собі, що тобі подобається, а що – ні. (нагадуючи йому) Краватка, краватка.

*Чжао Аньтао нічого не залишається, як узяти з вішака краватку.
Зав'язуючи її на ходу, іде.*

Дженні, скориставшись моментом, іде до вбиральні.

⁹Стара назва китайської загальнодержавної мови.

Шицзуку. *(провівши Цянь Ціньсянь поглядом, тяжко зітхнула)* Ну й пані Чжао, просто неперевершена, і красуня, і така талановита.....

Цінь Чжен'ї. Ще б пак, відколи наш Чжао закинув політику й подався в бізнес, він же ж просто пішов стопами дружини, що, безсумнівно, ще більше підвищило її авторитет. Слово його дружина вагоміше понад усе.

Шицзуку. Так. А ти так і не закінчив свою розповідь.

Цінь Чжен'ї. Яку розповідь?

Шицзуку. Про те, чому пан Чжао змінив курс своєї діяльності і приїхав до Гонконгу займатися бізнесом.....

Цінь Чжен'ї. А, все правильно. Я ж наче щойно все й розповів. У політиці він розчарувався, це я ще раніше передбачував. По-перше, події у світі він сприймає дуже просто; по-друге, його сильний характер, він же ж нікому не поступиться. Думаєш, працювати з людьми так просто? Перші два роки, коли бомбували то на заході, то на сході, вони ніде й не залишалися надовго, а переговори Пекіну були короткими, як заячий хвіст. Потім, коли стало зрозуміло, що вище – не під силу, а нижче – і не хочеться, наприкінці минулого року в них визрів план, що й говорити – зайнятися бізнесом. Ось так.....

Шицзуку. Тоді пан Чжао.....

Цінь Чжен'ї. Звісно, вона повністю підтримала. Хоча ні, можливо, це навіть і вона причина цих його починань, це все її постійні вмовляння та поради. А для того, щоб зайнятися торгівлею, треба було задіяти всі авторитетні зв'язки його тестя, відтак, не минуло й десяти років, як стосунки між ними й покращились.

Шицзуку. О, то це добре.

Цінь Чжен'ї. *(приховано)* Думаєш, добре?

Шицзуку також приховано посміхнулася, промовчала.....

Шицзуку. *(ретельно все обдумавши)* Займатися бізнесом – це примножувати гроші?

Цінь Чжен'ї. Ще й як! Глянь-но на розмах нашого Чжао! Ну як? З тим, що було в Шанхаї та Токіо, і порівнювати не можна! *(сміється)*

Шицзуку. *(апатично посміхається)* Пане Цінь, ви ж наче казали, що теж збираєтесь до Рангуну?

Цінь Чжен'ї. *(несподівано це питання присоромило його, посміхаючись)* Хм-м, вони хочуть закупати товар у М'янмі, а в самих немає надійного помічника, тож Люсі запропонувала мені, а й я не опирався, їм потрібна моя допомога. З одного боку, ми давні друзі, я не зміг відмовити; а з другого..... Якщо по-правді, якби не допомога друзів, то на ці півтори тисячі, що мені висилають, просто неможливо прожити. *(сміється)* А тому вирішив спробувати, подивитися, як воно там буде, ну і, знову ж таки, чому б і не змінити напрям своєї діяльності.

Шицзуку. *(киваючи, наче сильно над чимось замислившись)* Останні роки видалися дуже важкими, війна, і ніхто не знає, скільки вона ще триватиме.....

Цінь Чжен'ї. *(спостерігаючи за виразом її обличчя)* Так, життя і справді дуже важке. З рідними ще підтримуєте зв'язок?

Шицзуку. (*зажурено хитає головою*) Уже декілька років, якраз після того, як переїхали сюди..... (*пауза*) Пане Цінь, як Ви вважаєте, скільки ця війна ще триватиме?

Цінь Чжен'ї. (*хитає головою*) Важко сказати, ніхто не знає напевне. Цього разу, боюся, що Японія розв'яже війну як з Англією, так і з Америкою.

Шицзуку. (*понуривши голову*) Справді?

Цінь Чжен'ї. Звісно, сподіваюся, що такого не буде, але якщо все ж таки розв'яже, тоді..... (*помітивши, як змінився вираз її обличчя*) Чого? Га?

Шицзуку. (*тихо*) Мені..... це здається таким нестерпним.

Цінь Чжен'ї. Чому ж так?

Шицзуку. (*понуривши голову, з-під вій кинула погляд на Цінь Чжен'ї*) Позавчора, зустрівши пана Чжао й Вас, я раптом згадала одну фразу. Коли ми були в Токіо, невже пан Чжао не розповідав Вам? Коли в Токіо він, ідучи вулицею, відчував на собі пронизливі погляди перехожих японців.....

Цінь Чжен'ї. Так, він справді це говорив.

Цянь Юй відклав газету, уважно прислухається до її слів.

Шицзуку. (*злегка збуджено*) Зараз, коли я живу тут, я відчуваю на собі погляди кожного перехожого, і вони всі мене пронизують наскрізь, наче лезом.

Цінь Чжен'ї. (*гірко посміхаючись*) Але тут ніхто й гадки немає, що ти японка.

Шицзуку. (*все ще з понуреною головою*) Але ж я японка! (*мовчить*) Раніше я ніколи й не замислювалася над цим, приїхавши до Китаю, я вважала себе вже китаянкою.

Цінь Чжен'ї. (*втішаючи її*) Так, ти вже зараз.....

Шицзуку. (*перебиваючи його*) Можливо, більшою мірою я все собі навигадувала, не знаю, чому, але, коли починають говорити про Японію та Китай, про жорстокість японців, мені це так важко витримати. Зараз, навіть коли молодший Юй говорить із Шоучжень.....

Цянь Юй. (*дещо по-дитячому*) Але ж я ніколи не лаяв японців, лише японських мілітаристів та імперіалізм.

Цінь Чжен'ї. (*намагаючись якомога швидше змінити тему розмови*) Ох, про таке краще не думати, це не ті проблеми, які ми можемо запросто сісти й вирішити, чи не так? (*запалює цигарку*) О, я ж забув запитати, як там дослідження нашого Юя, є якісь нові результати?

Шицзуку. (*ледь-ледь посміхається, щоб розвіяти свою журбу*) Дослідження? Так само, як і війна з Китаєм, затягнулися..... Я вже сама нічого не розумію, а питати його якось незручно.

Цінь Чжен'ї. Це ж..... Як його там, у висипному тифі..... Ri..... Rick.....

Цянь Юй. (*на одному подиху*) Rickettsia-prowazeki.

Цінь Чжен'ї. Ого, а ти вже спеціаліст. Так, ці дослідження.....?

Шицзуку. (*повеселішала*) Ага, культивував ці бактерії, досяг чудових результатів, він ще тоді створив протиепідемічну вакцину. Але, як він каже, ще й досі немає ефективних ліків проти тифу, тому він продовжує свої дослідження.

Цінь Чжен'ї. Мг-м, а в лікарню ще ходить?

Шицзуку. Ні, ще минулої зими звільнився. Так він із самого початку не хотів там працювати, йому було там нецікаво, а змушувати його я не можу.

Цінь Чжен'ї. А живеє..... *(не продовжив своє думки)* Так він досліджує, не виходячи з дому?

Шицзуку. Ох, зібрав гроші, купив цей мікроскоп, так тепер не те, що за двері – з дому не виходить..... Он, лише вечорами може побавитися із Шоучжень або послухати, як грає на скрипці молодший Цянь, а так – усе інше його не хвилює.....

Цінь Чжен'ї. О, так же ж не можна! По-перше, це погано для здоров'я, я його не бачив три роки, а він так уже постарів; по-друге, це те саме, що говорив наш Чжао: наука вимагає вузької спеціалізації і повністю може ізолювати від цілого світу. Пані Юй, ну а Ви? Вчіться он у пані Чжао, піднімайте потрохи жіночий авторитет у вашій сім'ї, почніть помаленьку всім управляти..... *(сміється)*

Шицзуку. *(сміється)* У мене немає такого таланту, як у пані Чжао. *(пауза)* По правді кажучи, останні роки, що ми провели з молодшим Цянем, минули напрочуд жваво. А зараз, коли вони затягують розмови, так і зовсім стали близькими друзями.

Цянь Юй. Та ні, він ще й часто сперечається зі мною.

Цінь Чжен'ї. А через що?

Цянь Юй. Він проти того, щоб я читав газети, проти того, щоб ми з друзями дебатовали на тему сучасної політичної ситуації в країні.....

Цінь Чжен'ї. Ну, це його незмінний принцип. Так до чого ви прийшли?

Цянь Юй. *(хитає головою)* Та ні до чого, я стою на своєму, він – на своєму, так ми ніколи ні до чого не прийдемо. Хоча, насправді, прогрес усе-таки є. *(дивиться на Шицзуку, наче питає дозволу продовжити)* Зараз ми замовляємо газету, і він уже не виступає проти.

Цінь Чжен'ї. А це вже чому?

Цянь Юй. Тому що в мене з'явився одностудець і соратник, якому він аж ніяк не може відмовити читати газети.

Цінь Чжен'ї. Хто? Кому він не може відмовити.....

Цянь Юй. Ну як це хто? Звичайно ж, Шоучжень! Лише вона може змусити його прислухатися до чогось.....

Цінь Чжен'ї. *(циро усміхнувшись)* Точно, відмовити Шоучжень йому бракує слів..... Ох, як же ж швидко плине час.....

Набігли чорні хмари, небо поволі стало сірим, подув сильний вітер.

Цінь Чжен'ї. *(підійшовши до вікна, дивиться на небо)* Отакої, у газеті писали про сильний буревій на північно-західному узбережжі, боюся, що так воно й буде. Чого ж Шифу ще й досі не прийшов.

Цянь Юй. Я піду подивлюся.

Шицзуку. Не варто, він поїхав на машині пана Чжао.....

Цінь Чжен'ї. А школа Шоучжень десь поруч?

Шицзуку. Ага, можливо, він ще заїхав до нас додому.

З вбиральні виходить Дженні, на ходу кладе до дамської сумочки щось схоже на губну помаду; вочевидь, вона щойно завершила свій макіяж. Скрива глянувши на Цянь Юя та всіх інших, підходить до телефону.

Цянь Юй. Кудись ідеш?

Дженні. (мовчки посміхнувшись, набирає номер телефону) Hallo, алло, хм-м, (сміється) Це ти щойно дзвонив? Так, хм-м, ну то як? (подумавши, кидає погляд на Цянь Юя) Ну добре..... Що? Ні, немає. Куди?..... Давай уже кажи, домовилися. (кладає слухавку, розвертається і, подивившись на себе у дзеркалі, звертається до всіх) Вельми перепрошую, але я піду.

Цянь Юй. Чому? Не почекаєш уже пана Чжао та інших? Надворі ж вітряно.....

Дженні. Ні, вибач. (побачивши, що Цянь Юй, як на зло, ані поворухнеться, підходить до нього з глузливим виразом обличчя) So long! (Пока!)

Цянь Юй. Ти куди?

Дженні. Ти ж увечері старанно вчишся, чи не так? (посміхнувшись, прудко виходить).

Цянь Юй. (не зважаючи на неї, надуває губи, але після того, як дівчина йде, він раптом, наче щось згадавши й вибігаючи з кімнати, кричить їй услід) Jennie, Jennie!

Цінь Чжен'ї та Шицзуку лише поглядають один на одного.

Майже водночас за сценою чути голос Цянь Цінсянь:

«Ти куди? Надворі ж вітряно».

Першою в кімнату заходить Шоучжень, їй уже тринадцять років, енергійна та вродлива, удягнена у шкільну форму – білу блузку та блакитний сарафан.

Щойно зайшовши до кімнати, відразу пригортається до Шицзуку.

За нею слідом заходять Чжао Аньтао та Юй Шифу. Юй Шифу вже на вигляд за п'ятдесят, він відпустив собі вуса й бороду в китайську стилі, а волосся його ще більше посивіло. Як і раніше, він удягнений у давно не модний європейський костюм. Здається, дорогою сюди вони з Чжао Аньтао дуже гаряче розмовляли. Зайшовши до кімнати, Юй Шифу окинув її оціночним поглядом, що змусило Чжао Аньтао припинити свої міркування.

Цінь Чжен'ї. А, друже Юй, наче вік не бачилися! (тисне руку)

Заходить Цянь Цінсянь, а за нею слідом – Сюй А'фа.

Цянь Цінсянь. (повернувши голову, звертається до водія Сюй А'фа, який несе різноманітне приладдя та речі для пікніка й маленький плетений кошук) Поклади все у внутрішній кімнаті й далеко не йди, ми скоро будемо їхати.

Сюй А'фа. Так. (відносить речі до внутрішньої кімнати)

Шицзуку. (до Цянь Цінсянь) А як це ви так? Де ви перестрілися всі разом?

Цянь Цінсянь. Та на виході біля бару (побачивши, що Сюй А'фа вийшов) О, спустися вниз і попроси міс Ма та молодшого Юя піднятися.

Сюй А'фа. (поштиво) Так (іде).

Шоучжень. (до Шицзуку) Ма, я голодна.

Шицзуку з обережністю дивиться на всіх, мовчки спиняє її.

Чжао Аньтао. *(запаливши цигарку, продовжує говорити, слова ллються просто потоком)* А це мене й не дивує, я не можу з усім весь час погоджуватися, у мене, урешті, є своя думка, своя позиція. Гаразд, шляхи різні, а що було вдіяти, я займаюся власним бізнесом!

Цянь Цінсянь. *(привітавши всіх одним жестом руки, сідає на диван і приєднується до їхньої розмови)* Насправді не можна сказати, що наш бізнес узагалі не приносить жодної користі для держави.

Чжао Аньтао. Правильно, можливо, хтось і говорить, що він, мовляв, наживається на національній біді. Нісенітниця! Я займаюся машинами, металом, ліками. І хто мені може заперечити, що імпорт цих товарів не допомагає нашій державі вести війну спротиву?

Цянь Цінсянь. Так! *(дістає косметичку й починає наносити макіяж)* Літаком за один рейс можна провезти небагато товару, дехто навіть благає нас про косметику. Так, зиску багато, та і місця займає мало, але ми цим не займаємося, оскільки для держави це все не принесе жодних переваг *(в її руках блиснула помада)* Ось, наприклад, помада – немає жодного стосунку до цієї війни.

Шоужень не зважає на їхню бесіду, спершись на підвіконня, дивиться кудись у далечінь.

Чжао Аньтао. А тому ти можеш лише заявити мені, що я змінив метод, але в жодному разі не можеш сказати, що я відступився від своїх принципів та цілей. Тепер я при грошах, але, як і раніше, хочу втілити в життя свою мрію. За ці роки я зрозумів, що гроші – це основа всього, а коли їх немає, ти можеш спиратися винятково на власні мрії та грандіозні плани, і кому ти такий потрібен? Я зараз не розкидаюсь гарними словами, моя ціль на сьогоднішній день – заробити гроші, а маючи їх, я все зроблю сам!

Повернувся Цянь Юй, незадоволений і похмурий.

Юй Шифу. *(під час усієї розмови сидить із несхвальним виразом обличчя, жестом руки зупиняє його монолог)* Поволі, стривай-но, увесь цей час ти постійно туркав мене, що я все роблю сам, а зараз тебе послухати – так ти сам перетворився на справжнісінького ізоляціоніста.

Цянь Юй. Правильно, і я те саме кажу.

Цянь Цінсянь. *(перериває його)* А ти не лізь!.....

Юй Шифу. Ти кажеш, що коли в країні кепські справи, то дослідження одного вченого не мають жодного значення; тоді, відповідно, виходить, що, і розбагатівши, хтось один не зможе..... *(добросердно посміхаючись)*

Чжао Аньтао. Ні, гроші для мене – це засіб, а не ціль.

Юй Шифу. *(так само дружньо)* Маючи гроші, ти зможеш реалізувати свої мрії? Принаймні ти так вважаєш.

Чжао Аньтао. Звичайно.

Юй Шифу. Ну що ж, добре. До речі..... *(пауза)* В Японії є одна приказка: «Той, хто бальзамує мумію, і сам може перетворитися на неї». Заради грошей інколи можна від грошей і..... *(замовчує думку)*

Цянь Юй. Гроші можуть і згубити людину.

Цянь Цінсянь. Ха, якщо тобі не потрібні гроші, то вчора треба було менше купувати платівок, винаймати фортепіано і взагалі жити в Гонконгу на дві три сотні доларів, так звідки ці всі гроші? А я тобі зараз скажу: тато в листі чітко написав, що хоче, щоб ти вступив до університету десь «на південь від хребтів»¹⁰, і в жодному разі аніякої музики, мовляв, у сім'ї молодший син не може бути якимось там музикою.

Цянь Юй. *(надувши щоки)* Тоді чому тобі можна грати на сцені, брати участь в аматорських постановках? Невже в наш час комусь іще потрібні ці п'єси?

Роздратовано йде до спальні.

Чжао Аньтао. *(гулко сміється)* Ха-ха-ха, сказав як зав'язав, ну й молодь зараз пішла.....

Цянь Юй знову виходить зі спальні.

Цянь Юй. *(до Чжао Аньтао)* Купили вечірній випуск?

Чжао Аньтао хитає головою.

Цянь Юй хоче натиснути на дзвіночок, але, подумавши, виходить сам.

Юй Шифу. *(побачивши, що він уже пішов, звертається до Цянь Цінсянь)* Справді хочете, щоб він вступав?

Цянь Цінсянь. *(сміється)* Ні, ми лише його так лякаємо. *(повернувши голову до Шицзуку)* Пані Юй, як Ви думаєте, чи є промінь надії в його музичних починаннях?

Шицзуку. *(серйозно)* Послухавши його друзів і вчителів, усі одностайно твердять, що він надзвичайно талановитий! *(до Чжао Аньтао)* Пане Чжао, вам потрібно його підтримувати.

Чжао Аньтао. Тоді йому слід обов'язково продовжувати своє навчання.

Цянь Цінсянь. *(перебиває його)* Але пані Юй, як Вам та дівчина Ма?

Шицзуку. *(посміхнувшись)* Хм-м.....

Цянь Цінсянь. Вона красуня, але ж, мені здається, щось не те.....

Шицзуку. *(подивившись на вираз обличчя Цянь Цінсянь)* Дуже молода, можливо, ніде не вчилася.....

Цянь Цінсянь. Ні, це якось уже неправильно, я йому завтра добряче вичитаю нагану.

Чжао Аньтао. *(посміхаючись)* Нагану? Він уже не маленька дитина, і ти не зможеш контролювати його, як раніше.

Цянь Цінсянь. *(войовничо)* Не зможу? Хто сказав?!

Чжао Аньтао. А якщо це справжнє кохання? Краще нехай воно все залишається, як є. Коли молоді серця закохані, то стороннє втручання.....

Цянь Цінсянь. *(перехопила його репліку)* Ти вважаєш це втручанням?

¹⁰Провінції Гуансі та Гуандун.

Чжао Аньтао. *(розмірковуючи)* Стороннє втручання, навпаки, ще більше може розпалити їхні почуття.

Цянь Цінсянь. Тоді десь подалі від мене, очі не бачать – серцю спокійніше. Інакше я повинна буду втрутитися, не контролювати його.....

Шицзуку. *(нишком кидає погляд на Цянь Цінсянь і Чжао Аньтао)* Правильно, зачекайте, а там поволі наставляйте його..... Панночка Ма.....

*Цянь Юй повертається з вечірньою газетою, Шицзуку відразу замовкає.
Шоучжень підбігає до нього, хоче вирвати з рук газету.*

Цянь Юй. *(зупиняє її)* Не можна розпочинати з додатків, скільки раз про це говорити *(потіснившись, удвох читають газету)*.

Цянь Цінсянь заходить до спальні.

Чжао Аньтао. *(підходить до Цянь Юя)* Які новини?

Цянь Юй. *(не підводячи голови)* Зачекайте.

Цін Чжен'ї. *(підходить до вікна, вітер роздуває його одягу)* Ого, як тут прохолодно.

Юй Шифу. *(після глибоких роздумів)* Аньтао, задається, зараз у світі напручуд напружена ситуація?

Чжао Аньтао. Гм-м..... Ситуація? Так. *(здивовано)* Але, друже Юй, навіть ти почав звертати на це увагу?

Шицзуку прислухається до їхньої розмови.

Юй Шифу. Мене це, звісно, аж ніяк не стосується, але твоя торгівля, це ж небезпечно?! Якщо.....

Чжао Аньтао. *(обережно перебиває його)* Під час війни що можна взагалі вважати безпечним? Займатися бізнесом, якщо чесно, то це те саме, що й грати в карти на гроші.

Юй Шифу. Тоді ти.....

Чжао Аньтао. Я теж граю на гроші, а що тоді в нас у світі – не гра на гроші? Війна Японії та Китаю – небезпечна гра; Німеччина розв'язала війну з Радянським Союзом – це ще небезпечніша гра.....

Юй Шифу. *(перебиває його)* Так, так, усе правильно, постривай. Я мав на увазі, щоб ти не наслідував японські..... авантюри.....

*Цянь Цінсянь, перевдягнувшись у чарівне вечірнє вбрання,
збирається вийти повечеряти.*

Цянь Цінсянь. Про що мова?

Чжао Аньтао. *(сміється)* Про торгівлю.....

Шоучжень. *(захоплено читає газету)* Це правда?

Цянь Юй. Хіба ні? Дай батькові почитати.

Шоучжень з газетою підходить до Юй Шифу й передає йому.

Цінь Чжен'ї. *(повернувши голову)* Що сталося?

Цянь Юй. Ці кляті японці на півночі Китаю застосували отруйний газ, а ще всі колодязі, річки та водоймища отруїли тифозною бактерією.....

Цінь Чжен'ї. *(привільно)* Мені здається, що нація японців уже на сконі: якби їхнє сонце не заходило й не закінчувався їхній шлях, вони б не вдалися до таких методів.

Шицзуку дивиться на Юй Шифу, повільно підводиться, відходить до краю дивану, присідає, мовчки понурює голову.

Шоучжень. *(підбігає до Шицзуку, тихо)* Тато читає газету!

Вітер посилюється, розвіваючи фіранки навсібіч. Цінь Чжен'ї зачиняє вікно, повернувшись, бачить, що Цянь Ціньсянь змінила вбрання.

Цінь Чжен'ї. Усе ще думаєте десь виходити на вечерю? Скоро почнеться буревій.

Цянь Юй. Так, у газеті писали про те, що обсерваторія передбачає буревій у сім балів.

Цянь Ціньсянь. Поїдемо машиною, чого тут боятися?

Цінь Чжен'ї. Хе, вітри в Гонконгу просто неймовірні! На трамваях же ж завжди написано: «сильний вітер», «штормовий вітер», «стрімкий вітер»?! А коли буде справжній буревій, то навіть і машини поздуває в море.

Юй Шифу. *(відкладає газету, глибоко зітхає)* Якщо це правда, то це виключно деградація науки.

Стукіт у двері.

Чжао Аньтао. Come in. (Заходьте).

У кімнату заходить торговець, удагнений у старомодний китайський костюм, грубий, ніж довший.

Чжао Аньтао. *(здивовано)* О, друже А Чао, ти.....

А Чао. *(вітається з Цянь Ціньсянь)* Пані Чжао, *(не зважаючи на інших)* у мене є новини.....

Чжао Аньтао. Щойно малий Є та директор Цзінь.....

Юй Шифу квапливо підходить до Шицзуку.

А Чао. *(перебиває його)* Я знаю. *(показує пальцем угору)* Мій номер поверхом вище..... Про що він із тобою говорив?

Чжао Аньтао. Казав, що хоче знайти тебе підписати контракт, про ті вісімдесят машин.....

А Чао. *(махнувши рукою)* Не зважай на нього, не всі такі дурні, щоб зароблені гроші всі йому віддавати. Ти з ним не зв'язувався?

Чжао Аньтао. Ні, а що?

А Чао. І правильно (*тягне його за руку до авансцени*). Є новини по тих «До-джах», що ти замовив?

Чжао Аньтао. Звісно, є!

А Чао. Вони вже відправили чи ні?

Чжао Аньтао. У серпні відвантажили на внутрішній рейс, протягом року з Янгоу буде поставлятися товар.

А Чао. Цьому можна вірити?

Чжао Аньтао. Звісно, я отримав телеграму від майстра свої справи.

А Чао. Окрім цього, ти ще щось замовляв?

Чжао Аньтао. Небагато, ще деякий інструмент, запчастини.....

А Чао. (*збуджено тисне йому руку*) О, тоді вітаю Вас! Кому щастить, тому й доля! Уперше став до діла – і так поталанило.....

Чжао Аньтао. Що?

А Чао. (*з портфеля дістає папірець*) Подивіться на цю телеграму.

Чжао Аньтао. (*читає телеграму, поволі починає збуджуватися, дочитавши, тремтячими руками повертає телеграму. Навіть не потиснувши протягнутої руку А Чао й наче забувши про все на світі, повертається на попереднє місце*) Ох, таку новину дозвольте мені самому розповісти!

Цянь Цінсянь. Що..... що сталося?

*А Чао, ледь-ледь посміхаючись, спостерігає за ним,
повільно затуляє цигарку, сідає.*

Чжао Аньтао. Екстрений декрет США: починаючи з 1 вересня, усі автомобілі та будь-які їх комплектуючі, окрім зумовлених законом «Про ленд-ліз»¹¹, експортувати забороняється.....

Цянь Цінсянь. (*схвильовано*) Виходить, замовлена нам партія.....

Чжао Аньтао. Нам просто пощастило! Була відправлена якраз до цього наказу про заборону. Уже все відвантажено і пливе водами Тихого океану під супровід проливних дощів та сильних вітрів.....

Цянь Чжен'ї. (*квапливо потискає йому руку*) Ти просто майстер! Ох і призначайся ти швидко!

Чжао Аньтао. Ти маєш хвалити не мене, а мою дружину. Це все її заслуга. (*відчиняє двері, підходить до виходу*) Гей, Воу! (Офіціанте!) Шампанського, шампанського.....

Цянь Чжен'ї. Ох, у світлі останніх подій ціни на інструменти та комплектуючі мають ще вирости.

Цянь Цінсянь. Так! (*тихо*) Швидше бери, це все тобі (*дає готівку*).....

Слуга сторопіло витріщив очі, відкриває шампанське.

Чжао Аньтао. Давайте відсвяткуємо! (*дивиться на Юй Шифу, який невпинно про щось глибоко роздумує*) Агов, друже, ти маєш бути радий за мене! Ти чого? (*першим осушив келих*).

¹¹ Прийнятий 11 березня 1941, закон про ленд-ліз дозволив виробництво і продаж озброєнь, боєприпасів, продовольчих і промислових товарів країнам антигітлерівської коаліції, чий оборонні потреби, на думку президента США, були життєво важливими для цілей оборони США.

Надворі здіймається буря, блискає, усі згуртувалися ближче, окрім Шицзуку.

Чжао Аньтао. Не треба боятися, не треба боятися. Якщо є гроші, немає чого боятися. І вітер, і дощ – усе на щастя, навіть якщо цю кімнату рознесе буревієм – теж на щастя! *(піднімає келих)* Шифу, коли є гроші, нічого не варто боятися. Твої дослідження, *(до Цінь Чжен 'і)* твоє управління філіалом у Янго-ні, *(до Цянь Юя)* твоя..... твоя музика – усе обернеться без клопоту! Давайте, давайте підніmemo келихи! Я знаю, що робити!

Чжао Аньтао. *(повернувши голову, бачить, що Шицзуку сидить, не рухаючись, радісно підносить їй келих шампанського)* Okusan, давай, випий за мене! Ти чого?

*Юй Шифу підходить ближче, показує жестом Чжао Аньтао, що не треба її примушувати. Тихо присідає поруч із нею.
Чути сильний гуркіт грому, Шоучжень закриває вуха руками.*

Шоучжень. Мам, мені страшно!

Завіса.

Переклад з кит. О. Воробей

Стаття надійшла до редакції 10.08.2021